Kuva: Verstas Arkkitehdit Oy

18.04.2016

Uusi hankintalaki - uudet mahdollisuudet

Arja Lukin

Vantaan kaupunki, maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala

Hankintakokemukseni

15 vuotta suunnittelunhankintaa Espoon ja Vantaan palveluksessa

-kaikki hankintamenettelyt tuttuja (avointa lukuun ottamatta)

-Espoon sairaalan sr-urakan hankinta kilpailullisella neuvottelumenettelyllä

-Espoon koulujen elinkaariurakkahankinnat

-10 suunnittelukilpailua (arkkitehtuuri-, moniala- ja taidekilpailut)

-neuvottelumenettelyt kehittämishankkeissa

Työpyödällä nyt

-uudet RT-kortit suunnittelu ja konsulttipalveluhankintoihin (RT-korttitoimikunta)

-Suomen arkkitehtiliiton kilpailutoimikunta

Kokemuksia hankinnoista

Hankintakokonaisuuksien suunnittelu ja johtaminen

Hankintalain ohella kuntien strategiat ja linjaukset ohjaavat (sitovat) suunnittelu- ja konsulttipalveluiden hankintoja (hankintaohjeet, arkkitehtuuriohjelma, maapoliittiset linjaukset…).

Organisaation hankintatarpeet, resurssit ja osaaminen määrittelevät hankintakulttuuria.

Hankintojen valmisteluun, kehittämiseen ja vuoropuheluun sidosryhmien kanssa olisi panostettava enemmän. Innovaatiomyönteisyyttä on, mutta innovatiivisia hankintoja konkretisoituu suht vähän.

Lisää kokemuksia…

Tilaajan työkalut rakennushankkeessa - tavoitteet, hankinta, ohjaus ja valvonta

Hankinta on siis ydintoiminto (ei tukitoiminto).

Hankkeiden (mitattavat) tavoitteet asetetaan hankesuunnitelmissa – asetetaanko?

Hankkeen onnistumisen mittarit - aikataulu, kustannukset ja laatu

Laatu on haasteellinen käsite. Jos laatutavoitteita ei pystytä asettamaan hankesuunnitelmassa, ei niitä pystytä määrittelemään tarjouspyynnössä eikä niitä pystytä vertaamaan tarjouksista. Siispä arvioidaan ”laatua” ts. määrää.

Kuntien teknisen sekotorin hankinnoissa on painotettu hintaa (hankinnan edullisuus, yksikertainen kilpailutus). Laatukriteerit koetaan haasteellisiksi (Hankinnat osana kuntien elinvoiman johtamista, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, 2013).

Arkkitehtuurin tilaajan tulee ymmärtää luovan prosessin luonne ja vaalia sitä.

”Onko laadulle kysyntää?”

”Huono laatu aiheuttaa kiireen eikä toisinpäin”

”Sisäilmaongelma? Hutkitaan ensin”

”Mittakirvesmiestä ahdistaa rakentamisen huono laatu”

”Pelin henki on, että sutta vain on tehtävä”

”Launeen koulun väistötilat valmistuvat sittenkin ajoissa”

”Mikä mättää toimistojen työympäristöissä?”

”Taipalsaaren liikuntahallin rakentaminen lykkääntyy”

”Taivassalon uutta seurakuntakeskusta ei saa rakentaa”

”Kemintullin rakentaminen myöhästyy aikataulusta”

”Uuden sairaalan suunnittelu takkuaa - arkkitehdit ylittäneet kustannusarvion roimasti”

Onnistumisia

Saunalahden koulu - laatua kilpailulla

Yleinen arkkitehtuurikilpailu järjestettiin vuonna 2007. Koulu valmistui 2012. Hankkeen aikataulu-, kustannus- ja laatutavoitteet saavutettiin. Koulu on päivittänyt suomalaisen kouluarkkitehtuurin jo ennestään korkean (kansainvälisen) tason, toteaa OKM myöntäessään Verstas arkkitehdeille arkkitehtuurin valtionpalkinnon. Espoolaiset ja saunalahtelaiset ovat ottaneet koulun omakseen.

Suunnittelukilpailuissa arvioidaan suunnitelmaa. Myös uusilla toimistoilla on mahdollisuus läpimurtoon. Kilpailut tuottavat kalliita ratkaisuja eikä kilpailutöitä – pelkkiä myyttejä!

Katriinan sairaalan B-osan peruskorjaus – tehokkuutta pääsuunnittelijan johdolla

Hankittiin (resurssisyistä) pääsuunnittelijavetoinen suunnitteluryhmä. Pääsuunnittelija koordinoi suunnittelijoiden yhteistyötä, suunnitelmien yhteensopivuutta ja aikataulua sekä raportoi tilaajalle. Toimii hyvin!

Ja monta muuta…

Pari näkökulmaa hankintaan

”Miten toimimme oikein”
(tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus, taloudellisuus…)

”Sitä saa, mitä hankkii”
(kokonaistaloudellinen edullisuus, laatu, innovatiivisuus…)

Hankintalaki uudistuu menettelytapalaista sisältölain suuntaan - uudistuuko hankintakulttuuri ?

Hankintalainsäädännön kokonaisuudistus

Taustalla huhtikuussa 2014 annetut EU:n julkisia hankintoja koskevat direktiivit.

Suomen hankintalainsäädännön uudistus valmistellaan direktiivien pohjalta. Uudistus tukee myös Suomen hallitusohjelman tavoitteita.

TEM viimeistelemässä hankintadirektiivit voimaansaattavan hankintalainsäädännön kokonaisuudistusta (esitystä hallitukselle). Hallituksen esitys eduskunnalle kesäkuussa 2016 ja hankintalainsäädäntö voimassa loppuvuodesta 2016.

TEM:in tiedote 3.3.2016 siirtymäkauden järjestelyihin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa.

Uudistuksen tavoitteita

TEM:

-tehostaa julkisten varojen käyttöä

-yksinkertaistaa hankintamenettelyjä

-selkiyttää lain keskeisiä tavoitteita

-parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia tarjouskilpailussa

-parantaa mahdollisuuksia huomioida ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia

-turvata tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa

Julkisten hankintojen arvo on noin 30 miljardia euroa vuodessa eli lähes viidennes bruttokansantuotteesta.

Hallitusohjelman tavoitteena, että hankinnoista 5% on innovatiivisia. Tähtäimessä on kilpailukyvyn parantaminen ja kestävyysvajeen paikkaaminen.

Uusia mahdollisuuksia!

-Uudistus tukee kokonaisuuden hallintaa (mm. määräyksiä hankintojen valmisteluun, määräyksiä hankinnan jakamiseen…).

-Laatua painotetaan. Valintaperusteena kokonaistaloudellinen edullisuus: kustannuksiltaan edullisin, hinta-laatu –suhteeltaan paras tai halvin hinta (perusteltava)

-Neuvottelumenettely käyttöön – sopii hyvin suunnittelun hankintaan (mm. toimeksiannon sisältö ja resursointi täsmentyvät vuorovaikutuksessa).

-Innovaatiokumppanuus uutta. Hankintayksikkö kilpailuttaa tuotekehityksen ja voi tehdä palveluhankinnan suoraan voittajalta.

-Selkeämmät puitejärjestelyt. Vuorovaikutteiset ja strategiset kumppanuudet mahdollisiksi.

-Kansalliset menettelyt (alle 60 000€) entistä kevyempiä. Myös hankintayksikön omat menettelyt mahdollisia. Saa soveltaa ja innovoida!

Seuraavat stepit – kohti uutta hankintakulttuuria

-hankintojen systemaattinen suunnittelu ja johtaminen
-hankinnan valmistelu yhdessä toimittajien ja sidosryhmien kanssa
-hankkeen tavoitteet (tulos) hankintakohteeksi
-vertailuperusteet sidotaan tulokseen
-toimittaja esittää ratkaisut
-huomioidaan sosiaaliset ja ympäristönäkökulmat
-sujuva yhteistyö toimittajan kanssa sopimuskauden aikana, bonukset ja sanktiot käyttöön

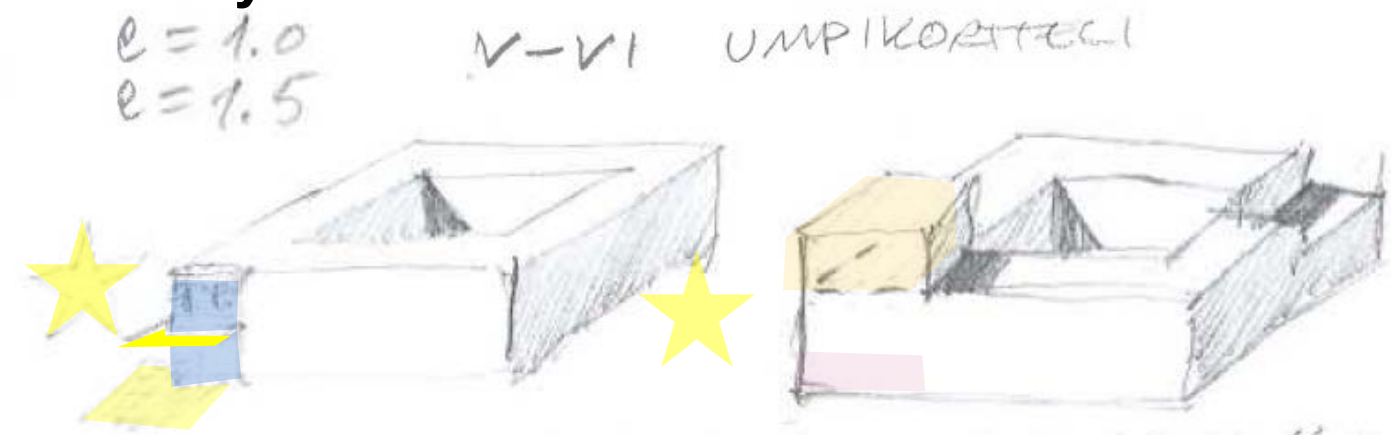

Tilaajat eivät tee muutosta yksin. Sekä tilaajilta että tarjoajilta tarvitaan uutta hankintaosaamista!

Laki sallii - nyt on luotava työkalut ja parhaat käytännöt! Millaisen yhdessä hankintakulttuurin luomme?

Kestävä julkinen hankkija 2014

Kiitos!

arja.lukin@vantaa.fi